

Oče¹,

Okupili smo se ovde, u dvoru u kome si stanovao i u kome je živeo tvoj i Milana Kašanina Muzej.

Skoro da ne mogu da verujem da se posle 65 godina od kako je grubo preimenovan i odavde iseljen, o Muzeju bas sad pojavila ova divna knjiga koja novim generacijama tako verno dočarava tvoje vreme, tvoje napore i tvoje delo.

Ono što se nije moglo objasniti sad je, zahvaljujući knjizi, sve više vidljivo; a to su lepota, ukus, uživanje u umetničkim delima, slojevi na kojima je postojao tvoj Muzej.

Oče,

Lepota je nema, kao i radost, a tuga je isto tako neizreciva kao ljubav.

Istorija se ne može okrenuti unazad, to znam, zato će knjiga o Muzeju kneza Pavla pomoći da bez straha uđemo u novi oblik života, nemajući bojazan od evropske budućnosti.

Za mene je istorija uspomena na bol. Počela sam da pamtim 27. marta 1941. Bol je bio prepreka životu.

Ova knjiga sad preobraća moj bol u veselje, vedrinu.

Kao brod izronio iz magle zaborava, iz srebrne magle Beograda, iz moje želje i snova, pojavio se tvoj Muzej. Kao veliko dovršeno delo. Nepromenljivo i neprolazno. Celovito.

Želeli su da tvoj Muzej bude zaboravljen, činili sve kao da ga nikada nije bilo. To skrivanje istine ne znači li najmračniju tragiku i zločin nad duhom? U svakom slučaju - nije im uspelo. Lepo je, učio si me, čudna stvar. Ili jeste ili nije. Trećeg nema. Lepo na kraju uvek pobeđi. Zato, što je lepo - teško.

Tužno je da sam morala toliko dugo čekati i znam da nam valja još imati stprljenja. Moramo biti do kraja slobodni. Ništa nam ne znači parče slobode, biti do pola slobodan. Ako nam je oduzeta mrva slobode, sva sloboda nam je oduzeta.

Moram ići do kraja, do potpune slobode za sebe i za tebe, moj oče.

Kneginja Jelisaveta Karađorđević

---

¹ Tekst govora kneginje Jelisavete Karađorđević održanog na prvoj promociji monografije *Muzej kneza Pavla* (Narodni muzej u Beogradu, 2009), upriličenoj 23. novembra 2009. godine u Predsedništvu Srbije - nekadašnjoj zgradi Muzeja kneza Pavla.